

Heydər Əliyev-100

Heydər Əliyev strategiyası sosial-iqtisadi uğurlarımızın əsasını təşkil edir

Azərbaycan xalqı qədim tarixə, dərin milli-mədəni və mənəvi irsə, eləcə də böyük dövlətçilik ənənələrinə malik bir xalqdır. Tarix sübut edir ki, yalnız bu keyfiyyətləri özündə cəmləşdirən xalqlar geniş əhali kütləsini öz ardınca aparmağı bacaran şəxslər yetişdirə bilər.

Bu gün Azərbaycan beynəlxalq aləmə sürətlə inteqrasiya edən, dinamik iqtisadi inkişafını və etibarlı siyasi sabilliyini təmin etmiş müstəqil bir dövlətdir. Artıq dövlətimiz mötəbər kürsülərdən öz sözünü deməyə, öz haqlı mövqeyini bildirməyə və qorumağa qadır, zəngin iqtisadi potensiala malik bir dövlətdir. Müstəqilliyin ilk illərində məlum səbəblərdən bərhad hala düşmüş Azərbaycan iqtisadiyyatında tərəqqiyə nail olunmasına, çox kövrək və zəif dövlət siyasətinin güclü və aparıcı mövqeyə yüksəlməsinə, qədim tarixi və çoxəsrlik zəngin mədəniyyəti olan uca millətimizin bütün dünyada tanınması istiqamətində yorulmaz fəaliyyətinin nəticələrinə, eləcə də heç kəsə nəsis olmayan uzunmüddətli məharətlə başçılıq etdiyinə görə, hələ uzun illər öncədən xalqımızın qəlbində əvəzsiz dövlət xadimi qiymətini almış möhtərəm Heydər Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi müxtəlif dövrlərdə həyata keçirdiyi strategiya bütün sahələrdə əldə olunan uğurların əsasını təşkil edir.

Dünya təcrübəsindən məlumdur ki, dövlət başçısı ölkənin inkişaf tələblərini və xalqın mənafeyini dəqiqliklə qiymətləndirməyə qadir olan, ölkənin mədəni, iqtisadi və təbii resurslarını, potensialını əhalinin rifahı və dövlətçiliyin inkişafına yönəltməyi bacaran şəxs olmalıdır. Bu mənada Azərbaycan xalqı

“Xalqın, Vətənin taleyi hər bir insanın taleyinə çevrilməlidir!”

Ümummilli lider Heydər ƏLİYEV

xoşbəxtdir ki, tarix xalqımıza Heydər Əliyev kimi dünya miqyaslı şəxsiyyətin simasında əsl ümummilli liderə xas olan parametrlərə tam cavab verən, eləcə də xalqımızın və dövlətimizin qarşısında duran çətinlikləri aradan qaldırmaqla Azərbaycan dövlətini qısa zamanda hüquqi, dünyəvi, demokratik inkişaf yoluna çıxarmağa qadir olan dövlət başçısı, ümummilli lider bəxş etmişdir.

Heydər Əliyevin hakimiyyət ustası olduğunu və o cümlədən dünya siyasətinin aparıcı simalarından biri kimi nadir insan olduğunu ən qərəzli opponentləri belə etiraf edirdilər. Onun idarəçilik qabiliyyətindən, dövlətçilik dərslərindən, eləcə də Azərbaycan dövləti və xalqı üçün çəkdiyi zəhmətlərdən söhbət açmaq bütöv bir tarixi mərhələyə işıq tutmaq, yüksək praktiki əhəmiyyətə malik dəqiq və konkret elmi-nəzəri fikirlərə əsaslanan bir təlimdən bəhs etmək kimi məsuliyyətli bir işdir. Zəka və müdriyyəti, öz millətine və vətəninə olan sevgisi ilə bəşər övladını heyretə gətirən ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin dühası qiymətli fikir və hikmət xəzinəsi idi.

TƏNƏZZÜLDƏN TƏRƏQQİYƏ GEDƏN YOL

“Müasir Azərbaycanın bütün uğurları Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. 1993-cü ildə xalqın tələbi ilə Azərbaycana rəhbərliyə gəldikdən sonra Heydər Əliyev ölkəni inkişaf etdirməyə başladı. Müharibə dayandırıldı, vətəndaş qarşıdurmasına son qoyuldu, qeyri-qanuni silahlı dəstələr tərkisilahlı olundu, qay-

daqanun yaradıldı”.

İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Ümummilli lider Heydər Əliyevin xalqın iradəsi və çağırışı ilə 1993-cü ildə yenidən hakimiyyətə qayıdığı Azərbaycanın siyasi və iqtisadi həyatında tələyüklü dəyişikliklərin başlanğıcını qoydu. Azərbaycan dövlətini və ölkə iqtisadiyyatını labüd fəlakətdən, hərc-mərclikdən xilas edən dahi rəhbər ölkənin iqtisadi yüksəlişi üçün də təcili tədbirlər görməyə başladı. İttifaq səviyyəsində mövcud olan iqtisadi əlaqələr dağıldıqdan sonra milli iqtisadiyyatın dirçəldilməsi üçün ölkənin malik olduğu təbii resurslardan istifadə edilməsi və milli məhsulların xarici bazarlara çıxışının təmin edilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi. Məhz, həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər nəticəsində, dinamik iqtisadi artım təmin edilmiş, milli iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinə cəlb edilmiş investisiyaların həcmi milyardlarla manat çoxalmış və ən əsası investisiya qoyuluşlarında aparıcı mövqeyə yerli maliyyə mənbələri çıxmışlar. Başqa sözlə desək, bu müddət ərzində investisiya qoyuluşlarının əsas hissəsi yerli vəsaitlərin payına düşür.

Ümumiyyətlə ulu öndər Heydər Əliyevin xalqımız, müstəqilliyimiz üçün tarixi əhəmiyyət kəsb edən xidmətləri minlərlədir. Bütün bunlar isə, ulu öndərin xidmətlərinin heç də onun işlədiyi vəzifələrdən deyil, özünün malik olduğu yüksək insani keyfiyyətlərə, polad iradəyə, zəngin dünya görüşü-

nə, hərtərəfli dərin savada malik, millətini və dövlətini hər şeydən üstün tutmağı bacaran bir insanın vətəninə və millətinə olan sevgindən irəli gələn bir tələbat idi.

Yuxarıda qeyd edilənləri də nəzərə alaraq dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonrakı iqtisadi inkişaf dövrünü, şərti olaraq 3 mərhələyə ayırmaq olar: müstəqilliyin ilk illərindən 1994-cü ilə qədər Azərbaycan iqtisadiyyatında tənəzzül hökm sürmüş, 1995-ci ildən başlayaraq 2003-cü ilə qədər ölkə iqtisadiyyatında sabillik və dinamik inkişaf müşahidə olunmuş, növbəti illərdən isə ölkə iqtisadiyyatında davamlı inkişaf dövrü başlamışdır. Bu mərhələnin ikisi ümummilli lider Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərinə təsadüf edir. Hər bir dövrün özünün səciyyəvi siyasi-iqtisadi xüsusiyyətləri və nəticələri vardır. Konkret mərhələləri, qısaca olaraq, aşağıdakı kimi xarakterizə etmək olar:

Qeyri-sabitlik və iqtisadi tənəzzül ilə xarakterizə olunan 1991-1994-cü illər - İQTİSADI TƏNƏZZÜL dövrü:

Müstəqillik əldə etdikdən sonra dövlət idarəçiliyi sahəsində təcrübəsizlik; Ölkədaxili siyasi böhran;

Ermənistan tərəfindən zorla müharibəyə təhrik edilmə və ölkə ərazisinin 20% nin işğalı;

Əksər istehsal sahələrinin fəaliyyətinin dayanması;

Keçmiş ittifaq respublikaları ilə ənənəvi iqtisadi əlaqələrin qırılması və satış bazarlarının itirilməsi;

Tarazlaşdırılmamış iqtisadi siyasət; Yeni yaranmaqda olan bazar iqtisadiyyatı elementlərinin və sahibkarlığın kortəbii inkişafı. Qeyri-sabitlik və iqtisadi tənəzzül nəticəsində ölkənin əsas makroiqtisadi göstəricilərində azalma qeydə alınmışdır. Belə ki, 1991-94-cü illərdə ÜDM hər il orta hesabla 13-20%, adambaşına düşən ÜDM 72%, əhalinin real pul gəlirləri 3.6 dəfə, adambaşına düşən pul gəlirləri, orta hesabla, 1.4 dəfə, əmək haqqı üzrə əldə edilən gəlirlərin səviyyəsi 8.2 dəfə azalmış, ölkədə hiperinflyasiya (1763%) qeydə alınmışdır.

Sabitlik və dinamik iqtisadi artım ilə xarakterizə olunan 1995-2003-cü illər - DİNAMİK İQTİSADI İNKİŞAF dövrü:

Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkədə ictimai-siyasi sabitliyin təmin edilməsi;

Tənəzzülün dayandırılması, makroiqtisadi sabitlik və dinamik iqtisadi tərəqqi;

“Əsrin müqaviləsi” və Azərbaycanın dünya iqtisadi sistemində inteqrasiyası;

1996-cı ildə Bakı-Novorossiysk, 1999-cu ildə isə Bakı-Supsa ixrac neft kəmərlərinin istismara verilməsi və Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəmərinin inşası ilə bağlı sazişin imzalanması;

1998-ci ildə Bakı şəhərində “Böyük İpək Yolunun Bərpası”na dair beynəlxalq konfransın keçirilməsi və tarixi yolun bərpasına başlanılması;

Ümummilli lider Heydər Əliyevin 1999-cu ildə imzaladığı Fərmanla Dövlət Neft Fondunun yaradılması;

Beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə Maliyyə İnstitutları ilə sıx əməkdaşlıq (stabilizasiya proqramları);

Dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsi, iqtisadiyyatda mülkiyyətin çoxnövçülüylüyünün təmin olunması və sahibkarlığın inkişafı;

MDB-də ilk dəfə olaraq, torpaq islahatlarının həyata keçirilməsi;

Sahəvi sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarının hazırlanması və həyata keçirilməsi;

Kiçik və Orta Sahibkarlığın inkişafına dair Dövlət Proqramları;

Dövlət statistika sistemində islahatların aparılmasına dair Dövlət Proqramı

Aqrar bölmənin inkişafına dair Dövlət Proqramları;

Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinə dair Dövlət Proqramları və s.

Sosial-iqtisadi siyasətin əsas parametrləri işlənib hazırlanmışdır:

Sərt büdcə, pul-kredit siyasəti;
Vergi və gömrük sistemində islahatlar;
Qiymətlərin, xarici iqtisadi fəaliyyətin, valyuta bazarının liberallaşdırılması;

Müəssisələrin təsərrüfat fəaliyyətində dövlətin rolunun məhdudlaşdırılması;

Bazar institutlarının formalaşdırılması (valyuta birjası, kredit, qiymətli kağızlar, sığorta və lizinq bazarlarının yaradılması);

Sahibkarlıq fəaliyyəti və xarici investisiyaların cəlb edilməsi üçün əlverişli mühitin yaradılması.

Həyata keçirilən ardıcıl islahatlar nəticəsində, 1994-2003-cü illəri əhatə edən dövrdə ölkə iqtisadiyyatı dinamik inkişaf etmişdir. Belə ki, baxılan dövrdə:

ÜDM-in orta illik artımı 9 % olmuş;
Adambaşına düşən ÜDM 3 dəfə artmış;
Özəl sektorun ÜDM-də payı 2 dəfədən çox artaraq 73%-ə çatmış;

Orta aylıq real əmək haqqı 5,6 dəfə artmış;

Xarici investisiya qoyuluşları 10, daxili investisiya qoyuluşları isə 5 dəfəyə qədər artmış;

İstehlak qiymətləri indeksi 1995-ci ildəki 512%-dən, 2003-cü ildə 2,2%-ə qədər aşağı düşmüşdür;

Dövlət büdcəsinin gəlirləri 3 dəfə artırılmış, büdcə kəsiri minimum səviyyəyə endirilmiş;

Cənubi Qafqaz iqtisadiyyatında Azərbaycanın payı 50 faizdən çox olmuşdur. Bütün bunlar, bir daha sübut edir ki, ulu öndərin xalqın təkidilə yenidən hakimiyyətə gəlişi Azərbaycan dövlətini və ölkə iqtisadiyyatını labüd fəlakətdən, hərc-mərclikdən xilas edərək, dinamik tərəqqi yoluna gətirmişdir.

DÜNYANIN ENERJİ XƏRİTƏSİNİ DƏYİŞƏN LİDER

1994-cü ildən Azərbaycan dövləti özünün yeni neft strategiyasını həyata keçirir və bu strategiyanın da əsas mənası, əsas prinsipləri Azərbaycanın zəngin təbii sərvətlərindən, o cümlədən neft və qaz sərvətlərindən Azərbaycan xalqının rifahı naminə daha da səmərəli istifadə etməkdən ibarətdir.

Ümummilli lider Heydər ƏLİYEV

Ulu öndər Heydər Əliyevin ölkəyə rəhbərliyinin ilk illəri olduqca mürəkkəb şəraitə təsadüf edirdi. Vətəndaş müharibəsi təhlükəsi, iqtisadi çətinliklər, günün-gündən ağırlaşan sosial-iqtisadi vəziyyət, işğalçı Ermənistanın müharibə təhrikləri və s. mürəkkəb bir şərait formalaşdırmışdır. Bütün bunların fonunda, ümummilli lider çox böyük məharətlə neft strategiyasını işləyib hazırladı. Ulu öndər H.Əliyev böyük uzaqgörənliklə dünyanın enerji tələbatının günbəgün artdığını görür, neft diplomatiyası dövrünün başladığını və bu sahədə ölkəsinin qazanacağı iqtisadi və siyasi dividendi dəqiqliklə qiymətləndirə bilir.

Məhz belə bir şəraitdə, dünyanın söz sahibi olan ölkələrin nəhəng neft şirkətləri ilə intensiv danışıqlar başlandı və nəhayət 1994-cü il sentyabrın 20-də "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Bu Müqavilənin çox böyük iqtisadi dəyəri ilə yanaşı, siyasi əhəmiyyəti ondan ibarət idi ki, Azərbaycan dünya iqtisadi siyasətinin maraq mərkəzinə çevrildi. Vaxtilə "Neft daşları"nın salınması Azərbaycanı Xəzərin söz sahibi etmişdirsə, ümummilli lider Heydər Əliyevin qətiyyətinin təntənəsi olan "Əsrin müqaviləsi" də müstəqil Azərbaycanı dünyanın qüdrətli dövlətlərinin mühüm iqtisadi tərəfdaşına çevirdi. Artıq, Azərbaycan dünya dövlətlərinin marağında olan, Avroatlantik məkanın enerji təminatı və təhlükəsizliyində aparıcı mövqeyə malik bir dövlət idi.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin neft strategiyasının yeni bir mərhələsi isə Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) neft kəməri layihəsinin reallaşdırılması oldu. Bəzi dövlətlərin qısqancılıqla yanaşdıqları və hətta reallaşacağına şübhə etdikləri, xəyal adlandırdıqları BTC 2006-cı ildə işə salındı. BTC-nin açılışında bp

şirkətinin prezidenti Con Braun onun əhəmiyyətindən danışaraq qeyd etdi ki, "BTC-nin fəaliyyətə başlaması dünyanın enerji xəritəsini dəyişdi". Amma dünyanın ENERJİ XƏRİTƏSİNİ DƏYİŞƏN BTC YOX, ONUN YARADICISI, AZƏRBAYCAN XALQININ DAHI OĞLU HEYDƏR ƏLİYEV OLDU.

Ümummilli lider müstəqil Azərbaycanın iqtisadiyyatının təkə neft sənayesi üzərində qurulmasının da gələcəkdə arzuolunan nəticələr verməyəcəyini bildirdi. Məhz ona görə də neft gəlirləri hesabına iqtisadiyyatın digər sahələrini inkişaf etdirməyin, infrastruktur layihələrinin reallaşdırılmasının vacib olduğunu qeyd edir və buna səy göstərir.

AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATI BAZAR MÜNASİBƏTLƏRİNƏ UYGUN İNKİŞAF EDİR: SAHİBKARLIĞIN İNKİŞAFI VƏ DÖVLƏT MÜLKİYYƏTİNİN ÖZƏLLƏŞDİRİLMƏSİ

"Əgər hər hansı ölkənin xalqları öz hüquqlarını anlayır və onları qoruya bilirsə, o zaman ən kiçik dövlət belə ən böyük məmləkət qədər güclü olar"

Ümummilli lider Heydər ƏLİYEV

"Sahibkarlıq fəaliyyəti bizim üçün ən mühüm amillərdən biridir" prinsipini bazar iqtisadiyyatı və azad sahibkarlığın şəraitində iqtisadi tərəqqinin əsas amalı olaraq görən ulu öndər özəl sektorun formalaşmasına böyük diqqət və qayğı göstərirdi. Bu səbəblə 1995-ci ildən etibarən ölkədə aparılan ardıcıl və sistemli iqtisadi islahatların ən mühüm istiqamətlərindən biri də dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsi və azad sahibkarlığın inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılması idi. Bu, təsadüfi deyildi. Çünki Heydər Əliyev ölkənin gələcək iqtisadi inkişafının özəl sektorla bağlı olduğunu bildirdi: "Sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, sərbəst iqtisadiyyata yol verilməsi, bazar iqtisadiyyatının yaradılması bizim strateji yolumuzdur". Ulu öndərin həmin vaxt müəyyənləşdirdiyi və rəhbərliyi ilə uğurla həyata keçirilən sahibkarlığın inkişafı strategiyası özəl bölmənin inkişafına yönələn tədbirlərin sistemliliyi, dövlət tənzimlənməsinin liberallaşdırılması, dövlət-sahibkar münasibətlərinin institusionalaşdırılması ilə xarakterizə edilirdi.

1995-96-cı illərdə yaranmış əlverişli makro-iqtisadi sabitlik şəraitindən istifadə edərək 1997—1998-ci illərdə ölkədə iqtisadi islahatların yeni mürəkkəb mərhələsinə — struktur islahatlar mərhələsinə başlandı. Xüsusi dövlət proqramına uyğun olaraq ölkədə genişmiqyaslı özəlləşdir-məyə başlanmış, iqtisadiyyatın əsas sahələrindən olan aqrar sferada torpağın xüsusi mülkiyyətə verilməsi istiqamətində radikal islahatlar aparılmış, yeni iqtisadi tələblərə cavab verən maliyyə sektorunun, onun vacib hissəsi olan bank sisteminin formalaşdırılması, dövlət banklarının yenidən qurulması istiqamətində radikal addımlar atılmışdır. İqtisadi islahatların mühüm istiqamətləri kimi ölkədə özəlləşdir-mə proqramının həyata keçirilməsi azad sahibkarlığın və şəxsi təşəbbüskarlığın inkişafına şərait yaratmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, 1998-ci ilə qədər 28 mindən çox kiçik müəssisə özəlləşmiş və demək olar ki, kiçik özəlləşdirmə başa çatmışdı. 1997-ci ildən başlayaraq özəlləşdirmədə həlledici mərhələ olan böyük özəlləşdirməyə — orta və iri dövlət müəssisələrinin səhmdar cəmiyyətlərinə çevrilməsi prosesi-nə başlanmışdır. Təkcə 1998-ci ildə 800-dən çox orta və iri dövlət müəssisələri səhmdar cəmiyyətlərə çevrilmişdir. Beləliklə, ölkədə makromaliyyə sabitliyinin təmin edilməsinin, bazar münasibətlərinin formalaşdırılmasının əsas şərti olan iqtisadiyyatın idarə olunmasının bütün istiqamətlərdə liberallaşdırılmasının, bazar iqtisadiyyatının bütün atributlarının yetişməsinə iqtisadi və hüquqi islahatlar aparılması yolu ilə zəruri mühitin yaradılmasının və əsaslı struktur islahatlarının aparılmasının məntiqi nəticəsi olaraq 1989-cu ildən sonra davam edən iqtisadi tənəzzül dayandırıldı və ümumi daxili məhsulun həcminin aşağı düşməsinin qarşısı alındı. Reallıqlar göstərir ki, iqtisadi tənəzzülün qarşısı nəinki alınmış, hətta 1996-cı ildə onun artımına nail olunmuşdu. 1996-cı ildən 1,3 faiz olan iqtisadi artım 1997-ci ildə 5,8 faizə çatmışdı.

1998-ci ilin yekunları respublikanın sosial-iqtisadi inkişafında müsbət meyillərin ildən-ilə möhkəmləndiyini, bu prosesin dönməz xarakter almasını göstərir. Az bir zamanda Azərbaycan iqtisadi inkişafın artım sürətinə görə postsovet respublikaları arasında qabaqcıl mövqeyə tutdu. Azərbaycanda iqtisadi artım sürəti 1995-ci ildən başlayaraq MDB üzrə orta göstəricidən xeyli yüksək olmuşdur.

Ölkənin inkişaf səviyyəsində ciddi kəmiyyət və keyfiyyət dəyişiklikləri baş vermiş və verməkdə davam edir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin qeyd etdiyi (10 may 2004-cü il) kimi: "Ümummilli lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində Azərbaycan beynəlxalq təcridəndən çıxdı. Bu gün Azərbaycan beynəlxalq aləmdə çox görkəmli yer tutur, beynəlxalq təşkilatların üzvüdür, onlarda fəal iştirak edir. Bütün dövlətlər tərəfindən tanınır. Azərbaycanın böyük hörməti var. Artıq demək olar ki, regional məsələlərdə Azərbaycanın sözü həlledici sözdür. Azərbaycanın iştirakı olmadan bölgədə heç bir regional layihə həyata keçirilə bilməz. Beləliklə, Azərbaycan region üçün mərkəzə çevrilmişdir. Bizim nüfuzumuz artır, gücümüz artır. Bu, bizə imkan verəcək ki, qarşımızda duran bütün məsələləri öz xeyrimizə həll edək. Bütün bunlar Heydər Əliyevin xidmətləridir".

"BÖYÜK İPƏK YOLU" - PARLAQ GƏLƏCƏYƏ GEDƏN YOL

"İpək yolunun bərpası, yeni-yeni ölkələrin və regionların ona cəlb edilməsi, xalqlarımızın yaxınlaşması və qarşılıqlı surətdə zənginləşməsi, yeni müstəqil dövlətlərin istiqlaliliyyətinin və suverenliyinin möhkəmlənməsi, bu dövlətlərdə demokratik islahatların, bazar islahatlarının uğurla aparılması — düzgün təkən verəcək, hamı üçün sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin olunmasına kömək göstərəcəkdir. "İpək yolu" keçmişdən başlasa da, gələcəyə gedən yoldur. Əgər biz əməkdaşlıq edək — edək, bir — birimizə hörmət bəsləyərək və bir — birimizi dəstəkləyərək bu yolla birlikdə getsək, o, xalqlarımızı firavanlığa və tərəqqiyə gətirib çıxaracaqdır"

Ümummilli lider Heydər ƏLİYEV

Heydər Əliyev bütün sahələrdə xalqımızın milli maraqlarının təmin olunması üçün var-gücü ilə çalışırdı. O, müstəqil dövlətçilik konsepsiyasının uğurlarını təmin edən dövlət xadimi kimi əbədlilik qazanmış böyük bir şəxsiyyətdir. Heydər Əliyevin yürütdüyü iqtisadi siyasət həm sosial ədalətə, həm də iqtisadiyyat prinsiplərinə əsaslanırdı, elə buna görə də Azərbaycanda islahatların uğurlu təməlinin qoyulması milli inkişaf modelini təkmilləşdirdi. Heydər Əliyev fenomeni çoxmillilik dövlətçilik tariximizdə xüsusi bir hadisədir. O, həm dövlətçilikdə, həm də siyasi idarəetmədə novator idi, müəyyənləşdirdiyi sosial-iqtisadi strategiyası onun Azərbaycana rəhbərlik etdiyi hər iki dövrdə respublikanı parlaq zirvələrə qaldırmışdı. Nəhəng sovet dövlətində ali rəhbər vəzifədə təmsil olunması onun yenilməz iradəsinə və işıqlı zəkasını təcəssüm etdirirdi. Heydər Əliyev yaradıcı, gərgin əməyi, strateji mükəmməlliyi, iqtisadi islahatlar və demokratik cəmiyyət uğrunda apardığı mübarizələr nəticəsində müstəqilliyimizin əbədi, dönməz xarakter almasına nail oldu. Heydər Əliyev Azərbaycanın uğurlarının təminatçısı olaraq integrasiya prosesini sürətləndirdi, dünyanın qabaqcıl ölkələri ilə əlaqələrin qurulmasına rəhbərlik etdi. Onun məqsədyönlü siyasəti ilə Azərbaycanın neft sənayesi, xarici dövlətlərlə iqtisadi münasibətləri, nəqliyyat sahəsi də daxil olmaqla, bir sıra başqa sahələri qüdrətləndi, eləcə də ölkəmizin başqa ölkələrlə iqtisadi əlaqələrinin su, hava və dəmir yolları vasitəsilə möhkəmlənməsi üçün Azərbaycan nəqliyyatının bütün sahələri yenidən bərpa olundu, inkişaf etdirildi. Tarixi Böyük İpək yolunun bərpa olunması sahəsində TRASEKA (Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi) proqramının yaradılmasına təşəbbüs göstərən 8 ölkədən biri Azərbaycan oldu ki, bu da Mərkəzi Asiyadan Qara dənizə və oradan da Avropaya çıxan nəqliyyat marş-

rutunun yenidən qurulması demək idi. Bütün bunların Azərbaycan üçün çox mühüm olduğunu bilən böyük liderin təşəbbüsü ilə 1998-ci ilin 7-8 sentyabrında Bakıda 9 ölkənin (Azərbaycan, Bolqarıstan, Gürcüstan, Qırğızıstan, Moldova, Rumıniya, Türkiyə, Özbəkistan, Ukrayna), 13 beynəlxalq təşkilat və 32 dövlətin nümayəndə heyətinin iştirakı ilə tarixi İpək yolunun bərpasına həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçirildi. Həmin konfransda Avropa İttifaqının TRASEKA proqramı əsasında "Avropa-Qafqaz-Asiya dəhlizinin inkişafı üzrə beynəlxalq nəqliyyat haqqında Əsas Çoxtərəfli Saziş" imzalandı. Bakı Bəyannaməsi qəbul edildi, saziş imzalandıqdan sonra bir çox sahələrdə canlanma hiss olunmağa başladı.

İqtisadiyyatın davamlı və dinamik inkişafı, sosial-iqtisadi konsepsiyalar, global enerji və nəqliyyat-kommunikasiya layihələrinin gerçəkləşməsi və Heydər Əliyevin gərgin əməyi ölkəmizi uğurlu nailiyyətlərə aparırdı. Heydər Əliyev hər zaman etibarlı nəqliyyat sisteminin inkişafı, milli yol sisteminin dünya kommunikasiyası məkanına sürətli integrasiyası üçün xüsusi diqqət ayırırdı. Məqsədyönlü və sistemli tədbirlər nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin, eləcə də ölkəmizdə beynəlxalq tranzit dəhlizlərin və yolların yenidən qurulmasına, onlardan respublika-mızın maraqları naminə istifadə olunmasına xidmət edirdi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanın xarici siyasət konsepsiyasının əsas prioritetlərindən birini də Qərbe integrasiya, Avropanın nüfuzlu beynəlxalq qurumları ilə birlikdə mühüm layihələrə qoşularaq ölkəmizin iqtisadi potensialını yüksəltməklə xalqımızın sosial vəziyyətinin və maddi rifah halının yaxşılaşdırılmasına nail olmaq olmuşdur. Məhz bu səbəblə ümummilli lider Heydər Əliyev İpək yolunun bərpasına xüsusi diqqət ayırmış və bunları qeyd etmişdir: "İpək yolunun bərpası, yeni-yeni ölkələrin və regionların ona cəlb edilməsi, xalqlarımızın yaxınlaşması və qarşılıqlı surətdə zənginləşməsi, yeni müstəqil dövlətlərin istiqlaliliyyətinin və suverenliyinin möhkəmlənməsi, bu dövlətlərdə demokratik islahatların, bazar islahatlarının uğurla aparılmasına düzgün təkən verəcək, hamı üçün sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin olunmasına kömək göstərəcəkdir. "İpək yolu" keçmişdən başlasa da, gələcəyə gedən yoldur. Əgər biz əməkdaşlıq edək — edək, bir — birimizə hörmət bəsləyərək və bir — birimizi dəstəkləyərək bu yolla birlikdə getsək, o, xalqlarımızı firavanlığa və tərəqqiyə gətirib çıxaracaqdır" (1998-ci il sentyabrın 7-də Bakıda keçirilmiş Böyük İpək Yolunun bərpası və dirçəldilməsinə həsr olunmuş Beynəlxalq Konfransın materiallarından).

Ulu öndər Heydər Əliyevin İpək yoluna verdiyi böyük önəm belə bir qənaətə gəlməyə əsas verir ki, dünya dövlətləri arasında strateji mahiyyət daşıyan beynəlxalq münasibətlərin yaranması və onun global inkişaf səviyyəsinə qaldırılması hər bir ölkə üçün prioritetdir. Həmin siyasi missiyanın yerinə yetirilməsi üçün bir çox vasitələrdən istifadə olunmuşdur ki, bunlardan da ən qədim tarixə malik olanı xarici ticarət əlaqələrinin xüsusilə qeyd etmək lazımdır. Çox vaxt siyasi mahiyyəti tam aydın olmayan həmin xarici əlaqələrin dövlətlərarası beynəlxalq münasibətlərdə müstəsna əhəmiyyət kəsb etməsi istər əvvəllər, istərsə də müasir dövrdə real şəkildə təsdiqini tapır. Məhz bu reallıqların həyata keçirilməsində mühüm vasitələrdən biri "İpək yolu" olmuşdur. Hesab edirik ki, Heydər Əliyevin fəaliyyəti kontekstində Azərbaycanın beynəlxalq münasibətləri və global inkişafın siyasi problemləri məsələlərini sadalanan müddəalar istiqamətində tədqiqatə cəlb etmək mövzusunun aktuallığından irəli gəlir. Yaxın tariximizə qısa ekskurs etsək görürük ki, XX əsrin ikinci yarısından başlayaraq, traskontinent — diplomatiya yolu sayılan "Böyük İpək yolu"nun bərpası və dirçəldilməsi məsələsi artıq dünyanın inkişaf etmiş bir çox dövlətlərinin və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların maraq dairəsində idi.

Əvvəl-Səh-9

MDB-DƏ İLK DƏFƏ TORPAQ İSLAHATLARI TORPAĞIN SAHİBİ KƏNDLİDİR

“Azərbaycanın bütün İttifaq göstəricilərindən və digər respublikaların göstəricilərindən geri qalması ciddi təşviş hissi doğurur. Bunu nə ilə izah etmək olar? Aydındır ki, hər bir sahədəki çatışmazlıqların öz xüsusi səbəbləri vardır. Lakin təhlil göstərir ki, bir çox sahə üçün səciyyəvi olan ümumi səbəblər də az deyildir. Bu, hər şeydən əvvəl, etibar edilən iş sahəsi üçün bəzi rəhbərlərin məsuliyyət hissini itirməsindən ibarətdir. Odur ki, müəssisələrə rəhbərliyin səviyyəsi aşağıdır, lazımı tələbkarlıq və intizam yoxdur”.

Ümummilli lider Heydər ƏLİYEV

Ümummilli lider müstəqil Azərbaycanın iqtisadiyyatının təkcə neft sənayesi üzərində qurulmasının da gələcəkdə arzuolunan nəticələr verməyəcəyini bildirdi. Məhz ona görə də neft gəlirləri hesabına iqtisadiyyatın digər sahələrini inkişaf etdirməyin, infrastruktur layihələrinin reallaşdırılmasına çalışmaqın vacib olduğunu qeyd edir və buna səy göstərirdi. Postsovet məkanında ilk dəfə Azərbaycanda Heydər Əliyevin göstərişi ilə torpaq islahatına başlandı. Kolxoz və sovxozların şəxsi və fermer təsərrüfatlarına çevrilməsi kənd təsərrüfatının inkişafında yeni üfüqlər açdı. Ulu öndərin təşəbbüsünü, qətiyyətli və prinsipial qərarları Azərbaycan iqtisadiyyatını təcridən dirçəltdi, ona yeni nəfəs verdi. Qısa müddətdə bazar iqtisadiyyatına keçidin qanunvericilik bazası formalaşmağa, iqtisadi həyatımızda sahibkarlıq fəaliyyəti yaranmağa başladı. Bunlar isə hələ andiçmə mərasimində xalqın qarşısında verdiyi vədlərin tərkib hissəsi idi. Ümummilli lider demişdir: “Müstəqil Azərbaycan Respublikasının qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri respublikanın dövlət quruculuğunu təşkil etməkdir. Bizim yolumuz aydındır, bunu dəfələrlə bəyan etmişik. Yolumuz demokratiya yoludur. Müstəqil Azərbaycanda demokratik, hüquqi dövlət qurulmalıdır. Azərbaycan dövləti demokratik prinsiplər əsasında fəaliyyət göstərməlidir, öz tarixi ənənələrindən, milli ənənələrindən bəhrələnməklə, dünya demokratiyasından, ümumbəşəri dəyərlərdən səmərəli istifadə edərək demokratik dövlət quruculuğu yolu ilə getməlidir. Bizim yolumuz bu yoldur və mən sizə bir daha söz verirəm ki, biz məhz bu yolla gedəcəyik”.

Prezident Heydər Əliyev müstəqil ölkənin rəhbəri kimi fəaliyyətə başlayandan sonra aqrar sahənin mövcud problemlərini dərin təhlil edərək, yaranmış şəraitdə sahənin böhrandan çıxarılmasının yeganə yolunu – köklü aqrar islahatların aparılması yolunu müəyyən etdi. Məlumdur ki, aqrar-sənaye kompleksi mürəkkəb və çoxsahəlidir. Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı müəssisələri, emal sənayesi, xidmət qurumları, torpaq fondu və s. üzrə islahatları eyni çərçivədə həyata keçirmək qeyri-mümkündür. Buna görə aqrar-sənaye kompleksinə daxil olan istehsal, emal və xidmət sahələri üzrə ayrı-ayrılıqda, torpaq islahatı üçün isə başqa yanaşma tələb olunurdu. Ulu öndər Heydər Əliyevin uzaqqöhrən və qətiyyətli səyləri nəticəsində birinci növbədə aqrar, sonra torpaq islahatları aparıldı. 1996-cı ildə qəbul edilmiş “Torpaq islahatı haqqında” qanunla postsovet ölkələri arasında ilk dəfə olaraq Azərbaycanda torpaq üzərində xüsusi mülkiyyətçilik bərqərar oldu. Sahibkarlığın, rentabelli təsərrüfatçılığın inkişafının təmin edilməsi məqsədilə mühüm tədbirlər həyata keçirildi, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıların əvvəlki vergi borcları silindi, müddətli vergi güzəştlərinin verilməsinə başlandı, onlar torpaq vergisindən başqa bütün digər vergi ödənişlərindən azad edildilər və bu güzəştlər hazırda da davam etdirilir. İqtisadi islahatların aparılmasının zəruriliyi qərarı sonradan onun hüquqi bazasının yaradılmasına səbəb oldu. 1995-2004-cü illərdə aqrar islahatlarını tənzimləyən bir çox qanun, fərman, sərəncam, qərar və digər normativ hüquqi aktlar qəbul olundu. “Aqrar islahatların əsasları haqqında”, “Sovxoz və kolxozların islahatı

Heydər Əliyev strategiyası sosial-iqtisadi uğurlarımızın əsasını təşkil edir

haqqında” və “Torpaq islahatı haqqında” qanunlar aqrar islahatların hüquqi bazasının əsasını təşkil etdi. Heydər Əliyevin təşəbbüsü və bilavasitə rəhbərliyi ilə həyata keçirilən aqrar islahatlar nəticəsində sahədə xüsusi mülkiyyətçilik prinsiplərinin və sərbəst istehsal münasibətlərinin təsbit olunması ilə yeni sahibkarlıq fəaliyyətinin əsası qoyuldu. Aqrar sahədə müxtəlif təsərrüfatçılıq formalarının təşkili və müasir tələblərə uyğun istehsal formalarının təşkili üçün imkanlar yaradıldı. Aqrar sahədə bazar münasibətinin, dövlətin aqrar siyasətinin müasir bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə uyğunlaşdırılması, sahibkarlığın inkişaf etdirilməsinə hərtərəfli şərait yarandı.

PROGRAM TƏMİNATLI İNKİŞAF KEÇİD: REGIONAL VƏ SAHƏVI İNKİŞAF PROGRAMLARI

“Son 16 il ərzində iqtisadi sahədə əldə edilmiş uğurların dünyada bərabəri yoxdur. Əgər varsa, desinlər, götürsünlər statistikaya baxsınlar, hansı ölkə 16 il ərzində öz iqtisadiyyatını 3,4 dəfə artırma bilib”.

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Tam qətiyyətlə deyə bilərik ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin ən böyük xidmətlərindən biri də özündən sonra Azərbaycanı uğurlu inkişaf etdirəcək, ölkəmizi dünya dövlətləri sırasında layiqli zirvələrə daşıyacaq və ötən illərdə başlanmış böyük layihələri, işi-miqyaslı islahatları müvəffəqiyyətlə həyata keçirəcək uğurlu lideri yetişdirmək olmuşdur. Bu mənada müstəqil Azərbaycan dövlətinin 2003-cü ildən bu günə qədər etdiyi inkişaf yolu, əldə etdiyi möhtəşəm nailiyyətlər bu seçimin nə qədər mühüm tarixi əhəmiyyətə malik olduğunu, Azərbaycanın davamlı inkişafı üçün Ümummilli Liderin siyasi kursunun yeganə düzgün yol olduğunu bir daha sübuta yetirmişdir. Prezident İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi ötən dövr Azərbaycan tarixinə sabitlik və hərtərəfli inkişaf dövrü kimi daxil olmuşdur. Tarixi təcrübə göstərir ki, milli həmrəyliyə malik olan, iqtidar - xalq birliyi yüksək səviyyədə təmin edilən ölkələr qarşıya qoyulan hədəflərə müvəffəqiyyətlə çatırlar. Ölkəmizin də inkişafını fərqləndirən əsas cəhətlərdən biri ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda dövlət siyasətinin müəyyənlişməsində cəmiyyətdən gələn sifarişlər əsas götürülür və Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasətin ana xəttini məhz xalqın təşkil edir. Möhtərəm Prezident İlham Əliyev 2003-cü ildə öz vəzifəsinin icrasına başlayarkən “Mən hər bir azərbaycanlının Prezidenti olacağam” demişdi. Və ötən dövrdə Prezident İlham Əliyev öz əməli fəaliyyəti ilə xalqımızın böyük dəstək və ehtiramını qazanmış, hər bir vətəndaşımızın Prezidenti olduğunu sübuta yetirmişdir. Gənc dövlətin əsaslarının möhkəmliliyi, həyata keçirilən strategiyaların səmərəliliyi məhz Prezident İlham Əliyevin liderlik keyfiyyətləri, zəkası, siyasi iradəsi, uzaqqöhrənliyi sayəsində mümkün olmuşdur. Azərbaycanın əldə etdiyi genişmiqyaslı nailiyyətlər dövlət başçısının qətiyyətli, yaradıcı və milli maraqlara söykənən fəaliyyətinin nəticəsidir. Ölkəmizin hərtərəfli inkişafı ciddi konseptual əsaslara malikdir və hər bir sahə üzrə bitkin, siyasi, iqtisadi və sosial cəhətdən əsaslandırılmış fəaliyyət proqramları həyata keçirilir. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, ləyaqətli siyasət, kifayət qədər cəsarət və ölkənin gələcəyi üçün aydın strategiya mövcud olduğu halda müstəqil siyasət yeritmək mümkündür. Bu müstəqil siyasət, ilk növbədə, Azərbaycan xalqının iradəsinə əsaslanır və xalqımızın maraqlarını təmin edir. Ölkəmizin dinamik inkişafını şərtləndirən digər mühüm məsələlərdən biri də həyata keçirilən islahatların

ardıcılığının təmin olunmasıdır. Dövlət başçısı bu islahatların vacibliyini vurğulayaraq inkişaf və tərəqqinin islahatsız mümkün olmadığını qeyd edib: “İslahatlar yeniləşmə, yeni yanaşma, müasir şəraitə uyğunlaşma deməkdir. Biz islahatlar aparmaqla ölkəmizi gücləndiririk və ölkəmizin gələcək dayanıqlı inkişafını şərtləndiririk”.

Böyük müvəffəqiyyətlə həyata keçirilən islahatlar çərçivəsində qeyri-neft sektorunun üstün inkişafına nail olunması, azad sahibkarlığın inkişafına əlverişli şərait yaradılması, bazar iqtisadiyyatının gücləndirilməsi, xarici investisiyaların regionların inkişafına cəlb edilməsi, regional inkişaf proqramlarının uğurlu icrası və iqtisadi aktivlik coğrafiyasının regionlara doğru genişlənməsi Azərbaycanın iqtisadi həyatında çox ciddi nailiyyətlərin qazanılmasını şərtləndirmişdir. Həmçinin yeni istehsal sahələrinin yaradılması, qlobal iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsi, makroiqtisadi sabitliyin qorunub saxlanılması, milli istehsalın və ixracın genişləndirilməsi, modern sənaye quruculuğu kimi başlıca strateji vəzifələrin yerinə yetirilməsi nəticəsində Azərbaycan dünyanın iqtisadi cəhətdən ən sürətlə inkişaf edən ölkələrindən birinə çevrilmişdir. Ölkəmizdə liberal, rəqabətədavamlı, ixrac tutumu böyük olan diversifikasiya edilmiş iqtisadiyyat quruculuğu ilə bağlı yeni hədəflər müəyyənləşdirilmiş və hazırda bu strateji vəzifələr uğurla icra olunur. Bu illər ərzində milli iqtisadiyyatımız 3,4 dəfə genişlənməmişdir ki, bu da bütün dünya üzrə ən yaxşı göstəricilərdən biridir. Bu gün Azərbaycan Cənubi Qafqazda ən güclü iqtisadiyyata malik ölkədir. Qlobal iqtisadi sferada müşahidə olunan mənfi tendensiyalar və risklər fonunda Azərbaycan özünün iqtisadi məkanını mənfi təsirlərdən qoruya bilir və milli iqtisadiyyatımız rəqabətqabiliyyətliliyinə görə MDB-də lider mövqeni tutur. Prezident İlham Əliyev altıncı çağırış Milli Məclisin birinci iclasında söylədiyi dərinməzmunlu nitqində respublikamızın iqtisadi sahədə qazandıdığı uğurlardan bəhs edərək deyib: “Son 16 il ərzində iqtisadi sahədə əldə edilmiş uğurların dünyada bərabəri yoxdur. Əgər varsa, desinlər, götürsünlər statistikaya baxsınlar, hansı ölkə 16 il ərzində öz iqtisadiyyatını 3,4 dəfə artırma bilib”.

Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi 2003-2021-ci illəri statistik olaraq aşağıdakı kimi təsvir edə bilərik. Belə ki, son 18 il ərzində (2021-ci ildə 2003-cü ilə nisbətən):

- Ümumi Daxili Məhsul istehsalı 3,4 dəfə, o cümlədən qeyri neft-qaz sektoru üzrə 3,1 dəfə artmışdır;
- Sənaye məhsulu istehsalı 2,7 dəfə, o cümlədən qeyri neft-qaz sənayesi üzrə 3,6 dəfə artmışdır;
- Əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin həcmi 2,7 dəfə, o cümlədən tikinti-quraşdırma işlərinə yönəldilmiş vəsaitlər 4,1 dəfə artmışdır;
- Yük daşınması 1,8 dəfə, sərnişin daşınması isə 1,3 dəfə artmışdır;
- İnformasiya və rabitə xidmətlərinin həcmi, real ifadədə, 15,4 dəfə artmışdır;
- Pərakəndə ticarət dövriyyəsi, faktiki qiymətlərlə, 14,6 dəfə artmışdır;
- Əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlərin həcmi, real ifadədə, 5,1 dəfə artmışdır;
- Dövlət büdcəsinin gəlirləri 21,6 dəfə, xərcləri 22,2 dəfə artmışdır;
- Əhalinin nominal gəlirləri 10,0 dəfə artmışdır;
- Əhalinin banklardakı əmanətləri 36,7 dəfə artmışdır;
- İqtisadiyyatın kreditləşdirilməsi 25,5 dəfə artmışdır;
- 2021-ci ilin yanvar-dekabr aylarında orta aylıq nominal əməkhaqqı 2003-cü ilin yanvar-dekabr aylarına nisbətən 9,5 dəfə artmışdır;

- Pensiyaaların orta aylıq məbləği 13,9 dəfə artmışdır;
 - İşsizliyin səviyyəsi 9,2 faizdən 6,0 faizədək enmiş, işsiz əhalinin sayı 400,9 min nəfərdən 315,7 min nəfərədək və ya 85,2 min nəfər azalmışdır;
 - Yoxsulluq səviyyəsi 44,7 faizdən 5,9 faizədək enmiş, yoxsul əhalinin sayı 3714,2 min nəfərdən 589,9 min nəfərədək və ya 6,2 dəfə azalmışdır;
 - Minimum əməkhaqqı 27,8 dəfə artmışdır;
 - Əmək pensiyasının minimum məbləği 10,0 dəfə artmışdır;
 - Əhalinin sayı 1807,3 min nəfər və ya 21,7 faiz artmışdır;
 - Nikahların sayı 0,4 faiz artmışdır;
 - Xarici ticarət əlaqələri qurulmuş ölkələrin sayı 124-dən 188-dək və ya 51,6 faiz artmışdır;
 - Xarici ticarət dövriyyəsi 6,5 dəfə, o cümlədən idxal 4,5 dəfə, ixrac 8,6 dəfə artmışdır;
 - Qeyri neft-qaz məhsullarının ixracı 7,3 dəfə artmışdır;
 - Ölkə iqtisadiyyatına yönəldilmiş investisiyaların ümumi həcmi 3,4 dəfə artmışdır. 2004-2021-ci illərdə Azərbaycana ümumilikdə 288,9 milyard ABŞ dolları həcmində investisiya qoyulmuşdur;
 - Xarici investisiyalar 2,2 dəfə artmışdır. 2004 - 2021-ci illərdə Azərbaycana 142,0 milyard ABŞ dolları həcmində xarici investisiya qoyulmuşdur;
 - Qeyri neft-qaz sahələrinə yönəldilmiş investisiyalar 7,2 dəfə artmışdır. 2004-2021-ci illərdə Azərbaycanın qeyri neft-qaz sektoruna 179,5 milyard ABŞ dolları həcmində investisiya qoyulmuşdur;
 - 2004-2021-ci illərdə Azərbaycanın digər ölkələrin iqtisadiyyatlarına qoyduğu investisiyaların ümumi həcmi 28,3 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir;
 - 2004-2021-ci illərdə 2587,3 min iş yeri yaradılmışdır;
 - 2004-2021-ci illərdə əhalinin mənzil fondunun sahəsi 1,6 dəfəyə yaxın artaraq 2021-ci ilin sonunda 200,7 milyon kv.metrə çatmışdır.
- Bu siyahını daha da genişləndirmək olar və uğurlar 2022-ci ildə də davam etdirilib. 2022-ci ildə, əsas etibarilə, elektroenergetika sahəsində inqilabi addımlar atıldı. Dövlət başçısının iştirakı ilə ölkədə bir neçə yeni elektrik stansiyaları açılmaqla yanaşı, iki Ərəb ölkəsi ilə alternativ enerji istehsalı sahəsində müvafiq müqavilələr də imzalanıb. Bu isə o deməkdir ki, neft və qaza görə enerji ölkəsi kimi tanınan Azərbaycan həm də elektrik enerjisi ixracatçısı kimi tanınmağa başlayır. Bütün bunlar isə, çox mühüm nailiyyətdir və Azərbaycanın həm iqtisadi, həm də siyasi cəhətdən nüfuzunun artması deməkdir. Həyata keçirilən uzaqqöhrən siyasət və uğurlu infrastruktur quruculuğu sayəsində, eləcə də regionda və dünyada baş verən geosiyasi proseslər nəticəsində Azərbaycan Avroatlantik məkanın mühüm nəqliyyat-tranzit-logistika mərkəzi kimi də aparıcı mövqedədir. Dünyanın əsas yük axını olan Çin-Avropa marşrutu üzərində əlverişli mövqedə yerləşən Azərbaycanın iştirakı ilə daşınmaların 2 həftəyə qədər, daşınma məsafəsinin isə 3000 kilometrə qədər qısaldılması mümkündür. Qeyd edilənlər Azərbaycanın parlaq gələcəyindən, etibarlı iqtisadi inkişafından xəbər verir. Bütün bunların əsasını isə bünövrəsi ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş strategiya təşkil edir.

Möhübbət Hüseynov
Azərbaycan Kooperasiya
Universitetinin kafedra müdiri, i.e.d.
Zaur Əsədzadə
Azərbaycan Kooperasiya
Universitetinin doktorantı